

JE WORDT EEN ANDER
**THEATER
BABEL
ROTTERDAM**

HET GEDROOMDE CAFÉ
een locatievoorstelling van Paul Röttger
vanaf 21 oktober 2017

www.theaterbabelrotterdam.nl

Publieksonderzoek inclusief theater bij Theater Babel Rotterdam

Onderzoek onder bezoekers van de voorstelling

‘Het gedroomde café’

Juli 2018

Dr. Jeannette Nijkamp en Dr. Mieke Cardol

Hogeschool Rotterdam, Lectoraat Disability Studies; diversiteit
in participatie

praktijkgericht **onderzoek**

Kenniscentrum
Zorginnovatie

Publieksonderzoek inclusief theater bij Theater Babel Rotterdam

Theater Babel Rotterdam, een samenwerkingsverband van het Rotterdams Centrum voor Theater en zorginstelling Pameijer, maakt inclusieve theatervoorstellingen. Hierbij werken acteurs zonder beperkingen samen met acteurs met beperkingen die op de werkvloer ondersteuning ontvangen van leerwerkcoaches van Pameijer. Het theater wordt geleid door professionele theatermakers en werkt met professionele acteurs. Het is gericht op het realiseren van kwalitatief hoogwaardige artistieke producties. Hoewel Theater Babel Rotterdam open staat voor acteurs met en zonder beperkingen, kunnen alleen acteurs meedoen die beschikken over voldoende acteertalent. Daarnaast wil Theater Babel Rotterdam door middel van deze producties mensen laten nadenken over maatschappelijke vraagstukken, zoals de positie van mensen met een beperking in de samenleving. Op deze manier wordt beoogd een bijdrage te leveren aan een inclusieve samenleving. Door het lectoraat “Disability Studies; diversiteit in participatie” van Hogeschool Rotterdam werd in november 2017 een vragenlijstonderzoek gedaan onder de bezoekers van twee voorstellingen van “Het gedroomde café”.

Publieksenquête met vragenlijsten

De vragen zijn deels afkomstig uit een vragenlijst die in 2007 in Noorwegen is gebruikt voor onderzoek onder het publiek van een inclusieve theatervoorstelling.¹ De vragenlijst is aangevuld met vragen over extra thema’s en dilemma’s die uit de literatuur naar voren kwamen en onderwerpen die Theater Babel Rotterdam van belang vond. De vragenlijst bestond voornamelijk uit gesloten vragen met een aantal antwoordcategorieën en vragen waarbij bezoekers op een schaal van 0 tot 10 konden aangeven in welke mate iets het geval was, zoals bijvoorbeeld “In welke mate is kunst belangrijk voor u?” Daarnaast was er bij een aantal vragen ruimte om een toelichting te schrijven. De vragenlijsten zijn direct na afloop van de voorstellingen uitgedeeld en ter plekke tijdens het samenzijn met maaltijd ingevuld en ingezameld. In totaal zijn er 70 vragenlijsten ingevuld. Voordat de resultaten worden gepresenteerd, wordt eerst een korte beschrijving gegeven van de voorstelling.

Voorstelling “Het gedroomde café”

De voorstelling wordt opgevoerd in de Doopsgezinde Kerk in Rotterdam. Aan het begin van de voorstelling neemt het publiek plaats in de kerkbanken die zich langs twee tegenover elkaar gelegen zijden bevinden, de speelvloer is hier tussenin. De voorstelling bestaat uit twee delen.

DEEL 1

De regisseur komt op en stelt een aantal vragen, zoals “Waar dacht jij aan toen je vanochtend wakker werd?”, “Heb je de baan die je wilt?”, en “Met wie in deze zaal zou je wel eens een beschuitje willen eten?” Vervolgens komen de acteurs een voor een binnen. Degenen die al binnen zijn kijken naar de nieuwkomers, terwijl zij ondertussen dansen. Als iedereen binnen is, vinden er diverse acts plaats die met het noemen van de titel worden aangekondigd door de regisseur. De acts zelf zijn tekstloos. Er vindt onder meer een liefdesduet plaats, waarbij twee acteurs een dans uitvoeren rondom een rijdende tafel, en een (geluidloze) zang-act, waarbij een acteur dirigeert op het balkon bij het orgel. Ook is er een diablo-

¹ Gjørsum, R. G., & Rasmussen, B. (2010). The Achievements of Disability Art: A Study of Inclusive Theatre, Inclusive Research, and Extraordinary Actors. *Youth Theatre Journal*, 24(2), 99–110.

act met twee acteurs die hierin samenwerken, en een dans/striptease-act van twee acteurs die Romeo en Julia spelen. Verder is er een terugkerende act waarin alle acteurs uitdagend dansen en flirten met het publiek.

Na afloop van deel 1 worden er zitzakken en stoelen op de speelvloer geplaatst, en twee grote projectieschermen. Het publiek wordt uitgenodigd op de vloer plaats te nemen.

DEEL 2

De regisseur stelt de acteurs een voor een vragen over hun leven en wat hen bezighoudt, en de acteurs antwoorden naar waarheid, waarbij controversiële onderwerpen, zoals bijvoorbeeld het hebben van meerdere bedpartners tegelijk, niet worden geschuwd. Tijdens de interviews verschijnen close-up beelden van de geïnterviewde acteurs in zwart-wit op de schermen. Aan bod komen onder meer: wat je passie is (muziek maken, in het moment leven), waar je blij van wordt (net getrouwd zijn), waar je spijt van hebt (vaak geschreven maar nooit verstuurd brief aan vader over verbreken contact), wat je nooit meer wilt meemaken (jeugd omdat moeder sloeg) en wat het thema van je leven is (anders zijn vanwege autisme). Alle acteurs – met en zonder een beperking – worden geïnterviewd, waarbij soms gebruik wordt gemaakt van visuele middelen, zoals foto's op een telefoon.

Direct na afloop van dit tweede deel begint het informele samenzijn van bezoekers, acteurs en andere medewerkers van Theater Babel Rotterdam. Bezoekers kunnen drankjes kopen bij de bar en er wordt een maaltijd geserveerd.

Resultaten publieksonderzoek

KENMERKEN PUBLIEK

Ongeveer twee op de drie bezoekers is 47 jaar of ouder. Drie kwart gaat minimaal drie keer per jaar naar het theater en bijna de helft zelfs zes keer of meer. Bijna de helft van het publiek heeft minimaal drie keer eerder een voorstelling van Theater Babel Rotterdam c.q. het Rotterdams Centrum voor Theater bezocht. Op de vraag "In welke mate is kunst belangrijk voor u?" scoren de bezoekers gemiddeld 7,3. Ongeveer de helft van het publiek heeft iemand met een beperking in zijn familie- of vriendenkring.

CONTACT MET THEATER BABEL ROTTERDAM EN REDEN BEZOEK VOORSTELLING

De helft van de bezoekers kent een van de acteurs of medewerkers persoonlijk. Voor de meesten van hen kwam het eerste contact met Theater Babel Rotterdam ook via deze acteur of medewerker tot stand. Voor twee derde van deze mensen was het feit dat zij een acteur of medewerker kenden een van de redenen om naar de voorstelling "Het gedroomde café" te gaan. De overige bezoekers waren vooral met Theater Babel Rotterdam in contact gekomen via de media (artikel in de krant, interview met Paul Röttger op Radio Rijnmond, Facebook), via een mailing of folder, of via een familielid of vriend. Ook waren er mensen die over Theater Babel Rotterdam hoorden door hun werk bij Pameijer, of via Vluchtelingenwerk of de kerk.

Van het publiek kwam 43% naar de voorstelling vanwege interesse in inclusief theater, terwijl 26% belangstelling had voor een theatervoorstelling die anders was dan andere voorstellingen. Overige redenen die bezoekers (mede) hadden voor hun bezoek aan deze voorstelling zijn het vergezellen van hun partner, vriend(in) of kennis, of beroepsmatig. Tevens gaven sommigen aan vorige voorstellingen zeer de moeite waard te hebben gevonden.

KUNST EN/OF SOCIAAL PROJECT?

De bezoekers geven een gemiddelde score van 7,3 op de vraag in hoeverre zij de voorstelling als een kunstproject zagen. Hierbij kan worden opgemerkt dat mensen die een acteur of medewerker van Theater Babel Rotterdam kennen de voorstelling meer als kunst beschouwen (gemiddelde score: 7,6) dan mensen die niemand kennen (gemiddelde score: 6,6). Op de vraag in hoeverre de voorstelling werd gezien als een sociaal project, scoren bezoekers gemiddeld 7,6.

MOOISTE DEEL VAN DE VOORSTELLING

37% van het publiek vond de persoonlijke verhalen in deel 2 het mooist. Redenen hiervoor waren onder meer dat het interessant werd gevonden te horen wat mensen allemaal meemaken, dat verhalen werden herkend en dat mensen zich, doordat de verhalen heel persoonlijk waren, konden verplaatsen in de vertellende persoon. Ook noemden mensen het feit

dat de acteurs zich blootgaven. Dit greep hen aan en zette hen aan het denken. Soms werden de persoonlijke verhalen echter ook te direct gevonden.

23% van de bezoekers vond de acts in deel 1 het mooist. Men noemt hierbij de beeldende, dansende vorm en het spel. Tot slot vond 10% van het publiek het samenzijn met de maaltijd het mooist, met name vanwege de ontmoetingen die zij hadden. De overige bezoekers hebben geen keuze gemaakt.

MET DE ACTEURS OP DE VLOER: PRETTIG OF NIET PRETTIG?

Van de bezoekers heeft 70% het als prettig ervaren om tijdens het vertellen van de persoonlijke verhalen met de acteurs op de vloer te zijn. Redenen waren dat dit intiemer werd gevonden omdat het de afstand verkleinde, waardoor de persoonlijke verhalen en de emoties waarmee deze gepaard gingen eerder binnen kwamen, en dat het zicht beter was dan vanuit de bank. Ook hadden mensen het gevoel onderdeel te zijn van het geheel. Anderen hadden dit gevoel echter niet, omdat het publiek er verder niet bij werd betrokken.

AAN HET DENKEN GEZET DOOR DE VOORSTELLING

Bezoekers waren onder meer aan het denken gezet over de vraag wat een beperking is, dat ieder mens talenten heeft en dat ook mensen met een beperking mee kunnen doen en zich hierdoor kunnen ontwikkelen. Ook dachten mensen na over hun eigen leven, gezondheid en dromen.

EMOTIONEEL GERAAKT DOOR DE VOORSTELLING

Als antwoord op de vraag wat hen het meest heeft geraakt, noemde een deel van de bezoekers een of meer specifieke scènes uit deel 1 en/of een of meer interviews met acteurs uit deel 2. Anderen noemden het feit dat iedereen bijzonder is en een verhaal heeft, het vervagen van het onderscheid tussen normaal en beperkt, of de openheid en kwetsbaarheid tijdens de gesprekken. Weer anderen waren vooral geraakt door de emotie tijdens het spelen. Verder was iemand geraakt door “de herkenning van psychiatrie”.

BIJDRAGE AAN EEN INCLUSIEVE SAMENLEVING

87% van de bezoekers van Theater Babel Rotterdam vindt dat de voorstelling “Het gedroomde café” bijdraagt aan een inclusieve samenleving. Bezoekers vinden dat Theater Babel Rotterdam met deze voorstelling het voorbeeld geeft doordat mensen met een beperking als volwaardig worden gezien en gewoon meedoen, en dat dit de bezoeker aan het denken zet. Diverse bezoekers zijn onder de indruk van hoe een diverse groep mensen met elkaar samenwerkt in de voorstelling. Sommige bezoekers betwijfelen echter of de voorstelling bijdraagt aan een inclusieve samenleving, omdat “de mensen die het zouden moeten zien, het waarschijnlijk niet zien”, en “de samenleving in essentie verzuild is en dat blijft”.

Conclusies

- ▶ Bijna de helft van het publiek is een trouwe bezoeker van Theater Babel Rotterdam, zij hebben drie of meer voorstellingen bezocht. Verder kent de helft van de bezoekers een van de acteurs of medewerkers persoonlijk.
- ▶ Het publiek is overwegend (zeer) positief over de voorstelling “Het gedroomde café”.
- ▶ Over een aantal zaken lopen de meningen van de bezoekers uiteen: wat de een mooi of prettig vindt (bijvoorbeeld de directheid van de persoonlijke verhalen), vindt een ander niet aantrekkelijk.
- ▶ Mensen die een acteur of medewerker persoonlijk kennen, zien de voorstelling meer als kunst dan mensen die niemand kennen bij Theater Babel Rotterdam.
- ▶ Het overgrote deel van de bezoekers vindt dat de voorstelling bijdraagt aan een inclusieve samenleving.

Dit onderzoek is medegefinancierd door regieorgaan SIA, onderdeel van de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO).